Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Noerhte-Tröödelagen fylhkenålma

Kommunereformen

Nasjonal reform
Regionale og lokale prosesser

IKA TRØNDELAG 25. mars 2015

Seniorrådgiver Sigrid Hynne

Innhold

- Om kommunereformen. Bakgrunn og mål
- Fylkesmannens rolle
- Kommunenes utredningsansvar
- Virkemidler
- Stortingsmelding om nye oppgaver
- Stauts for kommunene i Sør- og Nord-Trøndelag
- Fylkesmannens forventninger

Nasjonal kommunereform

1964:

Skole, skatt, sosial-
trygdevesen,
vei. Plan og bygg i

1969-2014:

Niårig **grunnskole**, **beredskap** mot forurensing , bosetting av **flyktninger**, **avfall** og avløp, kommuneleger, **helsestasjon**, **sykehjem**, psykisk **utviklingshemmede**, miljøvern, undervisning **barn** i institusjoner, vilt- og **naturforvaltning**, landbrukskontor, **lovfestet** rett til **10-årig grunnskole**, SFO, musikk- og **kulturskoler**, LAR, **psykisk** helse, **fastlegeordning**, forhandlingsansvar for **lærere**, **veterinærvakt**, **lovfestet** rett til **barnehageplass**, **krise**sentre, kvalifiseringsprogrammet, nasjonalparkstyrer, beredskapsansvar, **samhandlings**reformen, **folkehelseansvar**.

Kilde: KMD

Stortinget behandling 18. juni 2014

Flertallet (Ap, FrP, H, KrF og V) var:

positive til at alle landets kommuner høsten 2014 inviteres til å delta i prosesser med sikte på å *vurdere og å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner.*

Flertallet forventer at kommunene på en god måte fra starten av en slik prosess *involverer innbyggere, organisasjoner og ansatte på en god måte.*

Kommunereform- mål

- Gode og likeverdig tjenester
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Kilde: KMD

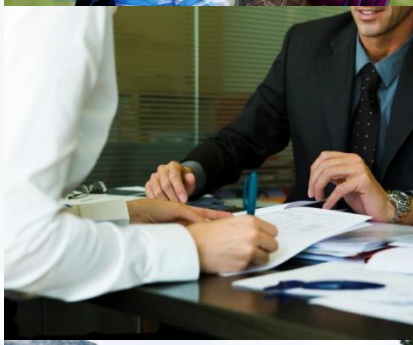

Ekspertutvalgets anbefalinger

1. Kommunene bør ha minst 15 000–20 000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning.

2. Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder.

3. Staten bør redusere detaljstyringen og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer.

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
TJENESTEYTING	
Kvalitet i tjenestene Effektiv bruk av samfunnets ressurser Likeverdighet	1.Tilstrekkelig kapasitet 2.Relevant kompetanse 4.Effektiv tjenesteproduksjon 5.Økonomisk soliditet 6.Valgfrihet 12.Statlig rammestyring
MYNDIGHETSUTØVELSE	
Rettssikkerhet	1.Tilstrekkelig kapasitet 2.Relevant kompetanse 3.Tilstrekkelig distanse
SAMFUNNSUTVIKLING	
Helhetlig ivaretakelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	7.Funksjonelle samfunnsutviklingsområder 1.Tilstrekkelig kapasitet 2.Relevant kompetanse
DEMOKRATISK ARENA	
Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	8.Høy politisk deltakelse 9.Lokal politisk styring 10.Lokal identitet 11.Bred oppgaveportefølje 12.Statlig rammestyring

Oppdraget del 2 – tilleggsmandat

- Vurdere behovet for å justere kriteriene for en ny kommuneinndeling
  … gitt større og mer robuste kommuner ← min. 15 000–20 000 innb. jfr. delrapport
  … gitt mulige nye oppgaver

Utvalget har valgt ut 10 oppgaver som eksempler på mulige nye oppgaver

- Tjenesteprodusent/myndighetsutøver
  - Psykisk helsevern
  - Tverrfaglig spesialisert rusbehandling
  - Habilitering og rehabilitering
  - Hjelpemidler
  - Barnevern
  - Arbeidsmarkedstiltak
  - Videregående opplæring
- Samfunnsutvikler
  - Kollektivtransport
  - Fylkesveger
  - Virkemidler for lokal nærings- og samfunnsutvikling

Oppdragsbrev til Fylkesmannen 3. juli 2014

- Sørge for gode og lokalt forankrede prosesser i samarbeid med KS
- Tilrettelegge for bruk av departementets «verktøy» (utfordringsbilde, veileder, bruk av fakta/statistikk)
- Følge spesielt opp kommuner som ikke på eget initiativ tar lokalt eierskap
- Gjøre en samlet vurdering av alle kommunestyrevedtakene – vurdert opp mot målene for reformen, samt legge vekt på helheten i regionen og fylket

Prosess i kommunene

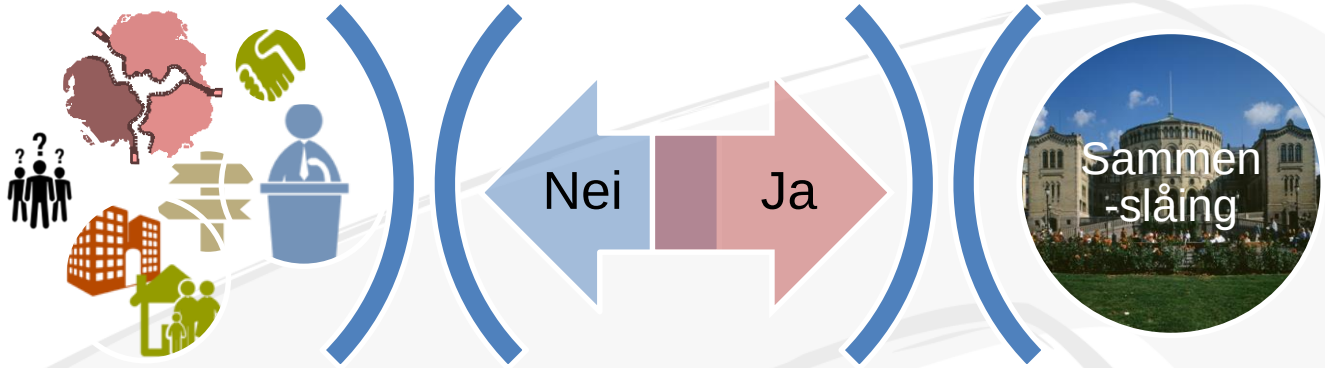

Nå Vedtak 2016 Stortinget 2017

- Utredningsansvar
- Utredningsperioden
  - Høsten 2014 til høsten 2015 (løp1) – Ny kommune 1.1.2018
  - Høsten 2014 til våren 2016 (løp 2) – Ny kommune 1.1.2020

- Sak fremmes for kommunestyret som treffer vedtak om sammenslåing eller ikke innen sommeren 2016.

Utfordrings- og mulighetsbilde

De lokale og regionale prosessene må ta utgangspunkt i

- Målene for reformen
- Ekspertutvalgets kriterier for god kommunestruktur
- Egne mål

Metode: Hvilke relevante fakta skal med? Hvordan skal de hentes inn?

Prosessplan/Framdriftsplan

Involvering

Faser i framdriftsplanen

kilde: prosessplan for kommunereformen i Nord-Trøndelag

Faser i kommunestrukturprosessen	Hovedinnhold
1. Oppstartfase fram til 1. september 2014	- Avklaring av reformens innhold og verktøy. Oppdragsbrev fra Regjeringen - Etablering av prosjektorganisasjon i fylket, dialog med KS og nabofylker - Oppstartskonferanse med forankring av prosessplan og milepæler
2. Dialogfase fra september 2014 til februar 2015	- Prosjekt/prosessplaner i kommunene - forankring - Avklaringer av geografiske retningsvalg på bakgrunn av tilrettelagt kunnskapsgrunnlag og prosesser i enkeltkommuner og mellom kommuner
3. Utrednings- og utviklingsfase – to spor	- Gjennomføring av avgrensa konsekvensanalyser/utredninger (utfra nasjonale mål og kriterier). - Forberedelse av sammenslåing
4. Beslutningsfase i kommunene 2015/vår 2016	- To spor; a) kommuner som vil vedta sammenslåing innen høsten 2015 og b) kommuner som vil fatte vedtak våren 2016.

Økonomiske virkemidler

Foto: Flickr/Ben AndreasHarding (CC BY-NC-SA 2.0)

Dagens virkemidler videreføres – med en litt annen innretning enn i dag:

- Inndelingstilskudd
- Dekning av engangskostnader
- Reformstøtte

I tillegg: helhetlig gjennomgang av inntektssystemet – ses i sammenheng med reformen

Dekning av engangskostnader

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-19 999 innbyggere	20- 49 999 innbyggere	50- 99 999 innbyggere	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 mill.	25 mill.	30 mill.	35 mill.
3 kommuner	30 mill.	35 mill.	40 mill.	45 mill.
4 kommuner	40 mill.	45 mill.	50 mill.	55 mill.
5 eller flere komm.	50 mill.	55 mill.	60 mill.	65 mill.

Reformstøtte

Antall innbyggere i sammenslåingen	Mill kr.
0- 14.999 innbyggere	5 mill
15.000- 29.999 innbyggere	20 mill
30.000- 49.999 innbyggere	25 mill
Over 50.000 innbyggere	

Andre virkemidler og verktøy

- Kommunereform.no
- Verktøy. «Ny kommune»
- Veileder frem til sammenslåing
- Nytt rundskriv Inndelingsloven
- Veileder innbyggerundersøkelse

Øvrige tiltak

- Hjemmel om pålagt interkommunalt samarbeid
- Avvikling av samkommunen

Oppgavemeldingen

Velferdsoppgaver
- Tannhelse
- Rehabilitering
- Basishjelpemidler
- Forsøk DPS
- Barnevern
- Familievern
- Boligtilskudd
- Varig tilrettelagt arbeid
- Arbeids- og utdanningsreiser
- Finansiering pasienttransport

Annet
- Vigselsrett for borgerlige vielser
- Notarialforretninger
- Godkjenning svømmeanlegg
- Sivile politioppgaver

Lokal utvikling
- Tilskudd frivilligsentraler
- Forenkling av utmarksforvaltning
- Lokal nærings- og samfunnsutvikling
- Motorferdsel
- Større handlingsrom, plan- og byggesaker
- Tilskudd nærings- og miljøtiltak i skogbruk
- Tilskudd beite, jordbruk, verdensarv
- Konsesjonsbehandling småkraftverk
- Enkeltutslippstillatelser, forurensningslov
- Naturforvaltning

Mer fra oppgavemeldingen

De største kommunene kan få:

- Videregående skoler
- Kollektivoppgaver

Klare forutsetninger

Regionalt nivå

Fortsatt tre forvaltningsnivåer

Regionnivået inviteres inn i reformen

Vil vurdere nye oppgaver til fylkeskommunen

Samfunnsutviklingsaktør

Rissa og Leksvik er enige om intensjonsavtale

Folkemøte om kommunereformen

17. mars 2015 18:30 - 17. mars 2015 21:00

Flatanger kommune inviterer til folkemøte om kommunereformen i Lauvsnes samfunnshus tirsdag 17. mars kl. 1830. Fylkesmann Inge Ryan informerer om kommunereformen, og ordfører og rådmann redegjør for hva som er gjort og planene framover.

6 · TORSDAG 23. OKTOBER 2014 KOMMUNAL RAPPORT

Klemet Erland Hætta går over til Høyre etter mange år som ordfører for Samefolkets parti. ARKIVFOTO: MAGNUS KNUTSEN BJØRKE

PARTISKIFTE

Ordfører går over til Høyre

Ordfører Klemet Erland Hætta i Kautokeino stiller for Høyre på fylkestingslista neste år, melder Altaposten. I dag representerer han Samefolkets parti lokalt.

Hætta har vært ordfører i Kautokeino i 11 år. Han har også representert Norske Samers Riksforbund på Sametinget fra 2005 til 2009. Hætta har meldt seg inn i Høyre, og sagt ja til å stille på fylkestingslista.

– Jeg har bestandig oppfattet Klemet Erland som særdeles dyktig og ønsker han hjertelig velkommen inn i Høyre, sier Jo Inge Hesjevik, leder i Finnmark Høyre.

Hætta har selv ikke kommentert partiskiftet. Han har ikke svart på henvendelser fra Kommunal Rapport.

Høyre har i denne perioden sju representanter i fylkestinget. Fram til 10. november skal lokallagene si sin mening om hvem som skal stå på de 15 første plassene på lista til Finnmark Høyre.

Kommunereform

97 prosent vil utrede

Ordførerne takker ja til Stortingets og regjeringens invitasjon til å delta i kommunereformen. **HALVPARTEN** tror utredningen vil føre til sammenslåinger, viser vår undersøkelse.

Da Stortinget behandlet kommunereformen i juni, stilte et bredt flertall seg bak at samtlige landets kommuner høsten 2014 inviteres til å delta i prosesser med sikte på å vurdere og å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner.»

Nå sier så godt som alle ordførerne i Kommunal Rapports undersøkelse at deres kommune vil har svart på undersøkelsen tror det går den veien.

Det er et flertall i kommuner av alle størrelser som tror at utredninger vil resultere i sammenslåingsprosesser – bortsett fra i de største og minste kommunene. En tredel av ordførerne i kommuner med under 2.000 innbyggere tror at sammenslåing ikke vil være aktuelt for dem utgangspunktet for reformen. Forslag til nye oppgaver kommer i mai.

ORDFØRER-UNDER-SØKELSEN

+ 235 ordførere, 55 prosent, har svart på den elektroniske undersøkelsen.
+ Ordførere fra Troms, Nord-Trøndelag, kommuner under 2.000 innbyggere og kommuner med over 10.000 innbyggere har svart i høyest grad.

Vil ikke utrede

Seks ordførere i vår undersøkelse sier at de ikke vil utrede kommunesammenslåing. I tillegg har Vågan kommunestyre vedtatt ikke å være med på utredning i

Namdalseid kan vanskelig klare seg selv som egen kommune

– Blir for liten alene

Namdalseid kommune klarer seg neppe alene. Kommunen blir for liten og svak både faglig og økonomisk til å møte framtidas utfordringer, mener rådmannen.

JOSTEIN AARDAL
jostein.aardal@namdalsavisa.no
481 45 180

SAMLET ENHET: – Namdalseid bør gå samlet inn i en ny enhet, fastslår rådmann Kjell Einvik.

NAMDALSEID: Rådmann Kjell Einvik vil riktig nok også utrede mulighetene for at Namdalseid består som egen kommune.

Men det meste av fakta og argumentasjon som legges fram til kommende kommunestyremøte bygger opp om at Namdalseid må søke samarbeid med andre kommuner.

Hvem Namdalseid bør slå seg sammen med er imidlertid et åpent spørsmål.

Men rådmannen signaliserer i klartekst og med politisk tilslutning at kommunen ikke vil splittes.

– Namdalseid bør gå samlet inn i en mulig ny enhet, fastslår Einvik.

Rådmannen er sekretær for et politisk utvalg som har vurdert hvordan Namdalseid bør gripe saken an.

Det er ikke enkelt, med mange usikre momenter og utydelige signaler.

Derfor holder kommunens politiske og administrative kommune som et klart uønsket alternativ.

Alternativer

Dette er alternativene:

* Namdalseid egen kommune som i dag.
* Sammen med kommunene i Inn-Trøndelagsamarbeidet, det vil si Steinkjer, Verran, Inderøy og Snåsa.
* Både Midtre og Indre Namdal, inklusive Flatanger og Osen.
* Namdalseid, Flatanger og

Stor lånegjeld

Rådmannen er temmelig tydelig på at Namdalseid ikke kan klare seg alene.

– Befolkningsnedgangen vi opplever har betydning for kommunens inntekter og muligheter for å gi gode tjenes-

Kommunen har investert mye i ny sykeheim. Det vil merkes økonomisk.

– Kommunens handlingsrom er betydelig redusert. Namdalseid har de nærmeste åra en sårbar økonomi, påpeker rådmannen.

Status i Nord-Trøndelag

- Alle kommuner har vedtatt igangsetting av kommunereformarbeid.
- Alle kommuner har skissert mulige retningsvalg for utredning. Varierende antall fra 2 til 8 alternativer.
- Alle kommuner ønsker i tillegg å utrede alternativet om å bestå som egen kommune (0-alternativet).
- Leksvik kommune har vedtatt intensjonssamtale sammen med Rissa kommune
- Det er etablert styringsgrupper/ad hoc grupper/forhandlingsutvalg for å jobbe med reformen. Flere har med tillitsvalgte.
- Flere *felles* prosessplaner/utredninger vedtatt – Ytre Namdal, Indre Namdal og hele Namdal, samt Inn-Trøndelag (under arbeid).
- Flere kommuner har skissert planer om innbyggerinvolvering, men ikke alle kommunene har egne prosjekt-/ prosessplaner ennå.
- Grensejusteringer – få kommuner tar opp dette i sine planer.

Kommunenes ønsker om bistand

(følges opp i samarbeidet mellom FM, KS, DS og NTFK)

PRAKTISK:
Involvering av ungdom
Innbyggerundersøkelse
Mal utredning /Relevant beslutningsinformasjon
Notat folkeavstemming

PROSESS:
Prosjektlederforum
Prosessbistand
Svare opp henvendelser/konkrete problemstillinger
Tema felles samlinger

VIRKEMIDLER:
Skjønnsmidler

Fylkesmannen i N-Ts forventninger og oppfordringer til kommunene:

1. Begrens antall utredningsalternativer så snart som mulig (forutsigbarhet for nabokommuner)
2. Prosessplan - forankring i egen kommune
3. Framdrift
4. Samordne utredinger med naboer – i tid – i innhold
5. Områder som er aktuelle for grensejustering?
6. Samisk forvaltningsområde

Status i Sør-Trøndelag

- Prosessen fra oppstart til nå.
  - Organisering og representativitet ivaretatt.
  - Mye bra innbyggerinvolvering, men store forskjeller
  - Sonderinger med naboer er gjennomført
  - Rissa kommune har vedtatt intensjonssamtale sammen med Leksvik kommune

- Geografiske retningsvalg
  - Alle kommuner har fattet vedtak på geografiske retningsvalg

Forventinger til kommunenes arbeid fremover (S-T)

- **Til 1.juli 2015**

  at kommunene gjennom dialog/sonderinger har avklart hvilke sammenslåingsalternativer som er realistiske og som skal utredes

  - FM anbefaler at dersom det ikke særlig kan begrunnes at maks 2 alternativer utredes. Dette ut fra kapasitet- og samtidighet, samt behov for tillit og tett samhandling i prosessene.
  - FM anbefaler mer forpliktende prosesser, ikke utrede hver for seg
  - FM anbefaler at kommunene lager felles prosjekt med tydelig beskrivelse av prosess videre, innhold og fremdriftsplan for de alternativ som skal utredes
  - FM anbefaler at hver enkeltkommune avklarer for sin del særskilte problemstillinger
  - Del på kunnskapsgrunnlag/ analysekompetanse

- **Til 31.des 2015**

  Det bør nå foreligge et beslutningsalternativ for kommunen

  - Hver kommune bør ha utredet 0-alternativet ut fra et fremtidsbilde (roller oppgaver i dag og i fremtiden, sårbarhetsanalyse) *- å være egen kommune betyr ikke å fortsette som i dag*
  - Innbyggerinvolvering (folkemøter, innbyggerundersøkelser)
  - Politikeropplæring nye politikere
  - Ikke glem utfordrings- og mulighetsbilde fram i tid
  - Tenk tidlig på intensjonserklæringer
  - Deling av kommuner ?
    - Spør grendene i innbyggerundersøkelser
  - Samisk forvaltningsområde

Kommunenes endelige vedtak 2015-2016

- For løp 1 kreves kommunestyrevedtak (felles) i 2015
- Frist for innsending av endelig vedtak til FM: 1. juli 2016 (det tilbys mal og veiledning mht utforming av vedtakene).
- Høsten 2016: Fylkesmannen oppsummerer vedtakene fra alle kommuner og sender over til KMD sin vurdering.